

Міністерство освіти і науки України
Одеський національний технологічний університет
Кафедра обліку та аудиту

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: *«Розрахунки з постачальниками
ТОВ «ДРУЖБА СВК»: облік та аудит»*

на здобуття ступеню вищої освіти «бакалавр»

Здобувачки Петренко Н.А.

5 курсу 51 групи

Керівник проф. Немченко В.В.

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від "14" червня 2023 р., протокол № 15.

Завідувач кафедри обліку та аудиту _____ проф. Немченко В.В.

Одеса – 2023 рік

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет *економіки бізнесу і контролю*

Кафедра *обліку та аудиту*

Ступінь вищої освіти *“бакалавр”*

Спеціальність *071 “Облік і оподаткування”*

Освітня програма *“Облік і аудит”*

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри обліку та аудиту

“ ” _____ 2023 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧКИ

Петренко Наталі Анатоліївни

1. Тема роботи: *«Розрахунки з постачальниками
ТОВ «ДРУЖБА СВК»: облік та аудит»*

Затверджена наказом ОНТУ від 18 серпня 2022 р. наказ № 465-03

2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи *02 червня 2023 р.*

3. Вихідні дані до роботи: *Звітні дані про діяльність підприємства за 2020-2021р.р.*

4. Перелік питань, які потрібно розробити: *Сутність, значення та законодавча база обліку розрахунків з постачальниками. Сутність, законодавча база та порядок проведення аудиту розрахунків з постачальниками. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві та обліку і аудиту розрахунків з постачальниками на ньому. Висновки та пропозиції.*

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) –

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи, що стосуються їх:

Розділ	Консультант (вчене звання, П.І. п-Б)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 31 січня 2023 р.

Керівник _____ проф. Немченко В.В.

Завдання прийняв до виконання _____ Петренко Н.А.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1. <i>Розробка теоретичного розділу кваліфікаційної роботи</i>	31.01.23 - 05.03.23	
2. <i>Сутність, законодавча база та порядок проведення аудиту за напрямом кваліфікаційної роботи</i>	06.03.23 - 25.04.23	
3. <i>Організація бухгалтерського обліку на підприємстві та обліку і аудиту за напрямом кваліфікаційної роботи на ньому</i>	26.04.23 - 25.05.23	
4. <i>Оформлення кваліфікаційної роботи</i>	26.05.23 - 02.06.23	

Здобувачка _____ Петренко Н.А.

Керівник роботи _____ проф. Немченко В.В.

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ.

Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувачка Петренко Н.А. _____

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи бакалавра на тему:

«Розрахунки з постачальниками ТОВ «ДРУЖБА СВК»:

облік та аудит»

Метою кваліфікаційної роботи бакалавра є вивчення, детальний розгляд і дослідження процесу обліку розрахунків з постачальниками, розробки рекомендацій, спрямованих на підвищення ролі бухгалтерського обліку та аудиту розрахунків з постачальниками.

В даній кваліфікаційній роботі об'єктом дослідження є розрахунки з постачальниками на підприємстві, а в якості предмета дослідження розглядаються питання з обліку та аудиту розрахунків з постачальниками ТОВ «Дружба СВК».

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів.

У розділі 1 вивчається законодавчо-нормативна база та теоретичні основи з питань обліку розрахунків з постачальниками на підприємстві.

У розділі 2 розглядаються особливості методики аудиту розрахунків з постачальниками на підприємстві.

У розділі 3 розглядаються особливості організації та здійснення обліку та аудиту розрахунків з постачальниками в ТОВ «Дружба СВК».

У завершальній частині кваліфікаційної роботи сформульовані висновки і пропозиції по удосконаленню обліку та аудиту розрахунків з постачальниками в ТОВ «Дружба СВК».

Кваліфікаційна робота бакалавра містить:

текстової частини – 60;

рисунків – 7;

таблиць – 8;

додатків – 2

ЗМІСТ

	с.
ВСТУП.....	5
1. ЗАКОНОДАВЧА БАЗА ТА ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ	8
1.1. Сутність та значення розрахунків з постачальниками підприємства відповідно до економічної літератури, нормативних документів та законодавчих актів.....	8
1.2. Документальне оформлення та фінансовий облік розрахунків з постачальниками підприємства.....	16
2. СУТНІСТЬ, ЗАКОНОДАВЧА БАЗА ТА ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ.....	21
2.1. Мета, завдання та предметна область дослідження.....	21
2.2. Методика проведення аудиту розрахунків з постачальниками підприємства	24
3. ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ОБЛІКУ І АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТОВ «ДРУЖБА СВК»	34
3.1. Загальна характеристика організації обліку на підприємстві.....	34
3.2. Облік розрахунків з постачальниками на підприємстві.....	40
3.3. Аудит розрахунків з постачальниками на підприємстві.....	47
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	58
ДОДАТКИ.....	61

ВСТУП

В сучасних умовах господарювання підприємства діють в умовах невизначеності, особливо при здійсненні господарських операцій, що пов'язані з розрахунками з контрагентами. Однією з важливих передумов подальшої діяльності підприємства є процес постачання, що тісно пов'язаний з розрахунковими операціями, які можуть призводити до утворення зобов'язань, тому для підприємства, гостро постає питання своєчасного погашення зобов'язань за розрахунками. Причиною виникнення значної кредиторської заборгованості часто стає недосконалість розрахунків з постачальниками та підрядниками. Тому своєчасне відображення господарських операцій за розрахунками в обліковому процесі та аналітична інформація за розрахунками з постачальниками і підрядниками, має суттєве значення та вплив на результативну діяльність підприємства і потребує дослідження.

Здобувачка	Петренко Н.А.			КРБ.ОтаА.1.465-03.1.1			
				Текстова частина	Стад		Стор.
						5	60
					ОНТУ		
Керівник	Немченко В.В.						
Зав.каф.	Немченко В.В.						

В даній кваліфікаційній роботі приділяється увага саме обліку та аудиту розрахунків з постачальниками.

Здатність підприємства вчасно та в повному обсязі розраховуватися за плановими та терміновими зобов'язаннями, підтримуючи при цьому звичайний темп господарської діяльності, є однією із вимог фінансової стабільності підприємства та його конкурентоспроможності.

Тому, наявність відзначених проблем і необхідність їх подальшого вирішення підтверджує актуальність питань обліку розрахунків з постачальниками на даний час і спонукало до вибору теми та основних напрямків дослідження.

Метою кваліфікаційної роботи бакалавра є вивчення, детальний розгляд і дослідження процесу обліку розрахунків з постачальниками, розробки рекомендацій, спрямованих на підвищення ролі бухгалтерського обліку та аудиту розрахунків з постачальниками.

Для досягнення наміченої мети в роботі поставлені і вирішені наступні завдання:

- вивчені законодавча база та теоретичні основи обліку розрахунків з постачальниками;
- вивчені особливості методики проведення аудиту розрахунків з постачальниками;
- вивчені особливості обліку та аудиту розрахунків з постачальниками в ТОВ «Дружба СВК»;
- розроблені заходи щодо удосконалення ведення обліку та аудиту розрахунків з постачальниками в ТОВ «Дружба СВК».

В даній кваліфікаційній роботі об'єктом дослідження є розрахунки з постачальниками на підприємстві, а в якості предмета дослідження розглядаються питання з обліку та аудиту розрахунків з постачальниками в ТОВ «Дружба СВК».

У процесі дослідження методології обліку та аудиту виробничих запасів було застосовано методи теоретичного узагальнення, порівняння,

аналізу тощо. Також були вивчені праці вітчизняних і зарубіжних вчених економістів, вивчені відповідні законодавчі акти, національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, інші законодавчі, інструктивні вказівки і рекомендації тощо, облікові дані ТОВ «Дружба СВК».

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості застосування наданих пропозицій для вдосконалення обліку та аудиту розрахунків з постачальниками на практиці в ТОВ «Дружба СВК».

1. ЗАКОНОДАВЧА БАЗА ТА ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ

1.1 Сутність та значення розрахунків з постачальниками підприємства відповідно до економічної літератури, нормативних документів та законодавчих актів

Процес постачання є однією з важливих передумов подальшої діяльності підприємства та тісно пов'язаний з розрахунковими операціями, які можуть призводити до утворення зобов'язань на підприємстві. Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги на підприємстві, виникає через різницю у часі між моментами постачання та сплати за рахунками. Даний вид зобов'язань є тимчасово вільними обіговими коштами та здійснює суттєвий вплив на фінансову стійкість та платоспроможність суб'єкта господарювання. Тому розмір кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги потрібно ретельно контролювати.

Поняття «розрахунки» та «заборгованість» в переважній більшості містять посилання на «зобов'язання», так, розрахунки виникають за зобов'язаннями або зобов'язання витікають з розрахунків, заборгованість - це зобов'язання або навпаки [27].

Зобов'язання мають масштабний характер, проникають в усі сфери діяльності підприємства та виникають з момент прийняття будь-якого рішення, але дійсним воно стає у разі прийняття рішення про практичну реалізацію зобов'язання, яке передбачає обмін ресурсами, та набуття ним юридичного оформлення. В цьому випадку зобов'язання можна вважати фінансовим [27].

Виконання фінансового зобов'язання відбувається через систему розрахунків, які виникають та припиняються в момент руху тих чи інших ресурсів (або грошових коштів, або товарів, робіт, послуг). Стан розрахунків в будь-який момент їх існування характеризується дебіторською та кредиторською заборгованістю для кожного учасника.

Одним з основних регулюючим нормативним документом, що визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про зобов'язання та її розкриття у фінансовій звітності є П(С) БО 11 «Зобов'язання» [13].

Для нормального функціонування всіх ланок суб'єкта господарювання необхідно мати достовірну інформацію про фінансовий стан підприємства, зокрема про кредиторську заборгованість.

Незважаючи на те, що термін «кредиторська заборгованість» існує дуже довго і вивчалася великою кількістю дослідників, серед науковці досі не існує єдиної точки зору на його економічний зміст. Так, відповідно до Бутинця Ф.Ф. та Горецької Л.Л. кредиторська заборгованість - це форма розрахунку за товари та послуги, придбані під час регулярно повторюваних операцій підприємства та використовувані для переробки (як сировина) або для подальшого перепродажу.

Лишилєнко О.В. визначає кредиторську заборгованість, як «заборгованість підприємства перед іншими суб'єктами підприємницької діяльності (постачальниками, підрядниками, покупцями) за поставлені від них засоби і предмети праці, виконані роботи або отриману передоплату» [28].

Бабаєва Ю.А. визначає, що «кредиторська заборгованість - це заборгованість організації іншим юридичним і фізичним особам, що з'являється в результаті розриву в часі між наданням товарно-матеріальних цінностей, надходженням товарно-матеріальних цінностей, наданням послуг, надходженням попереднього грошового авансу й датою їх фактичної оплати й виконання зобов'язань перед сторонніми особами» [28].

Гетьман В.Г. визначає кредиторську заборгованість, як «борги організації перед постачальниками за товари й послуги, по випущених векселях, до цієї ж групи відноситься заборгованість своїм працівникам по нарахованій, але не виплаченій заробітній платі, що виникає в зв'язку з тим, що миттєві нарахування не збігаються в часі. Таким же є механізм утворення заборгованості перед органами соціального страхування й забезпечення по

внесках єдиного соціального податку, перед бюджетом по податках» [28].

Ковальчук І.В. відносить до кредиторської заборгованості короткострокові зобов'язання підприємства перед постачальниками ресурсів, за розрахунками з бюджетом або перед іншими кредиторами.

Іванілов О.С. наголошує на тому, що «кредиторська заборгованість означає використання коштів, які не належать підприємству (заборгованість по акцептованих та інших розрахункових документах, строк сплати яких не настав; заборгованість за несплаченими у строк рахунками; заборгованість за платежами до бюджету; за виданими векселями; за комерційними кредитами тощо)» [28].

Шило В.П. робить наголос на тому, що «кредиторська заборгованість представляє найбільш короткостроковий вид використовуваних підприємством позикових коштів. Формування кредиторської заборгованості обумовлене різними термінами нарахування коштів на рахунки і погашення зобов'язань. Іншими словами, кошти з моменту нарахування вже не є власністю підприємства, але використовуються ним до настання терміну погашення зобов'язань» [28].

Черкав Д.І. вважає, що «кредиторська заборгованість виникає (або погашається) при здійсненні фірмою будь-яких операцій, що пов'язані з рухом грошей, ресурсів або прийняттям на себе відповідних зобов'язань» [27].

З точки зору Ю.С. Цал-Цалка Ю.С., «кредиторська заборгованість - це тимчасове залучення активів у господарську діяльність підприємства за рахунок тимчасово безоплатного одержання майна інших суб'єктів господарювання [28].

Феофанов Л.К. та Денисов Д.В. визначають кредиторську заборгованість як «таку складову частину капіталу, яка служить джерелом збільшення ресурсів підприємства та предметом правових взаємовідносин між дебітором і кредитором, що виникають під час постачання і виражені в грошовій формі» [28].

Як видно з аналізу економічної літератури, єдиного трактування терміну

«кредиторська заборгованість» немає. Найчастіше кредиторську заборгованість дослідники розглядають як грошові кошти (Ковальчук І.В., Іванілов О.С., Шило В.П., Ткаченко Н.М.), як частину майна (Чебанова Н.В. та Василенко Ю.А.), як форму розрахунків за продукцію (Бутинець Ф.Ф. та Горещька Л.Л.) та як невід'ємний етап повторюваного кругообігу капіталу (Феофанов Д.К. та Денисов Д.В.) [28].

В умовах переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності, деякі вчені вважають, що для потреб бухгалтерського обліку буде достатньо поділу кредиторської заборгованості на поточну (короткострокову) та довгострокову. Така класифікація полегшить і водночас оновить роботу бухгалтерії.

Можна зазначити, що кредиторська заборгованість підприємства перед постачальниками та підрядниками – це його поточні зобов'язання, розрахунки підприємства, що виникають на момент поставки продукції чи послуг [28].

Процес постачання, як об'єкт обліку, включає в себе закупівлю і організацію зовнішнього надходження матеріалів, компонентів чи готових продуктів від постачальника на виробничі чи інші підприємства, склади або роздрібні магазини.

Особливе місце в кредиторській заборгованості займають численні розрахунки з постачальниками і підрядниками, надані та несвоєчасно оплачені товарно-матеріальні цінності (ТМЦ), послуги. Важливість аналізу та управління кредиторською заборгованістю обумовлена їх значною часткою в поточних зобов'язаннях підприємства, зміни в динаміці яких впливають на показники його платоспроможності та ліквідності.

Порядок та розрахунки з постачальниками формуються наданими договорами, за якими підприємство має постійні зобов'язання – кредиторську заборгованість. Статтею 264 Господарського кодексу України визначено, що фізична і технічна поставка промислово-технічних і споживчих товарів як власного виробництва, так і інших підприємств здійснюється шляхом укладення договорів купівлі-продажу [1].

У сучасній фінансовій практиці виділяють основні види з кредиторської заборгованості, які представлені на рис 1.1.

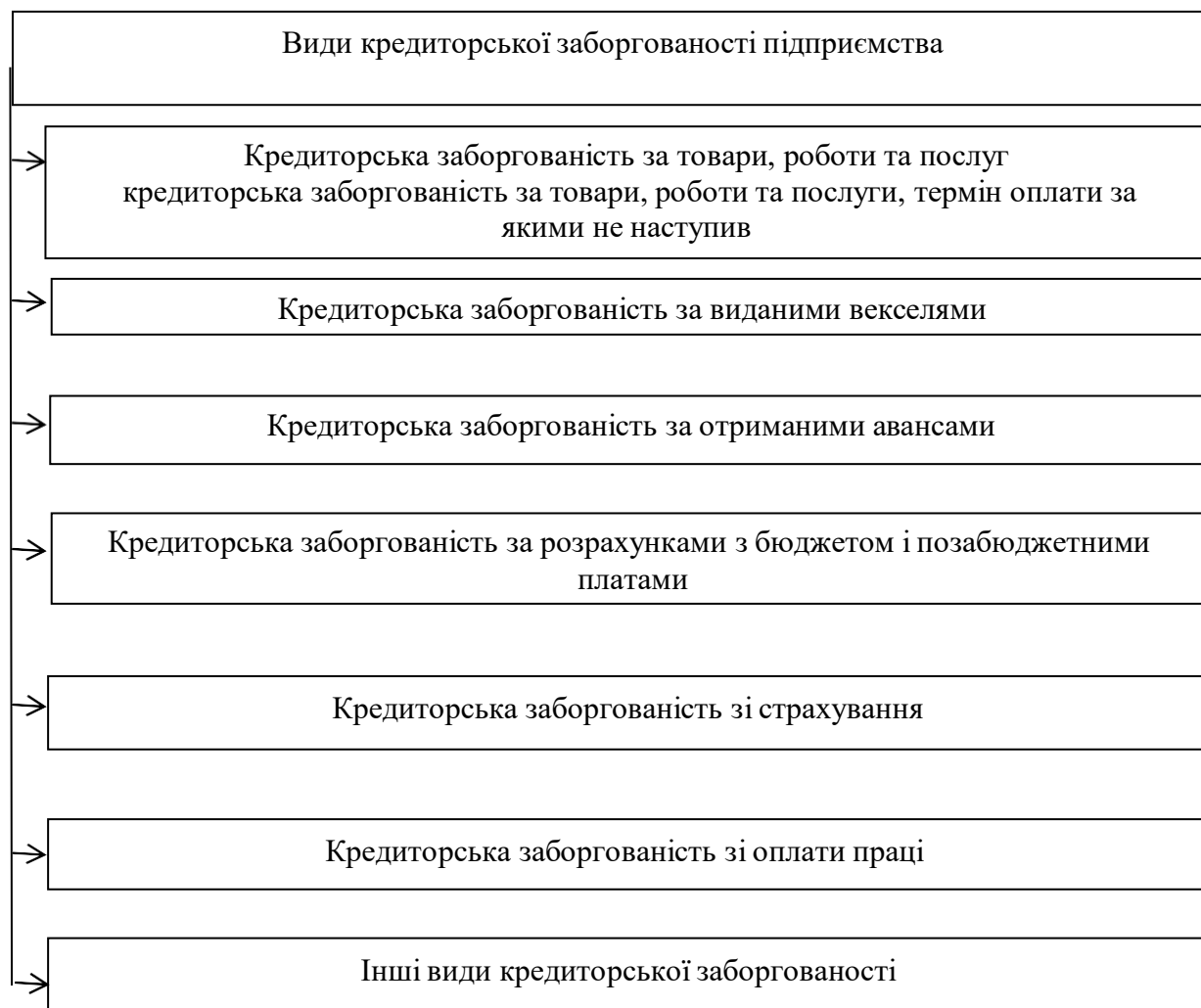

Рис 1.1 - Види кредиторської заборгованості підприємства

Для остаточного оформлення відносин і відповідних розрахунків з постачальниками та підрядниками необхідно пройти процес пошуку підприємства [7]. Умови вибору постачальників та підрядників представлено на рис. 1.2.

Господарський договір є найбільш поширеною і важливою підставою виникнення зобов'язання, основною формою реалізації товарногрошових відносин у ринковій економіці. Договір засвідчує угоду між двома або більше сторонами, метою якої є встановлення, зміна або узаконення прав та обов'язків. Невиконання умов договору може призвести до штрафних санкцій.

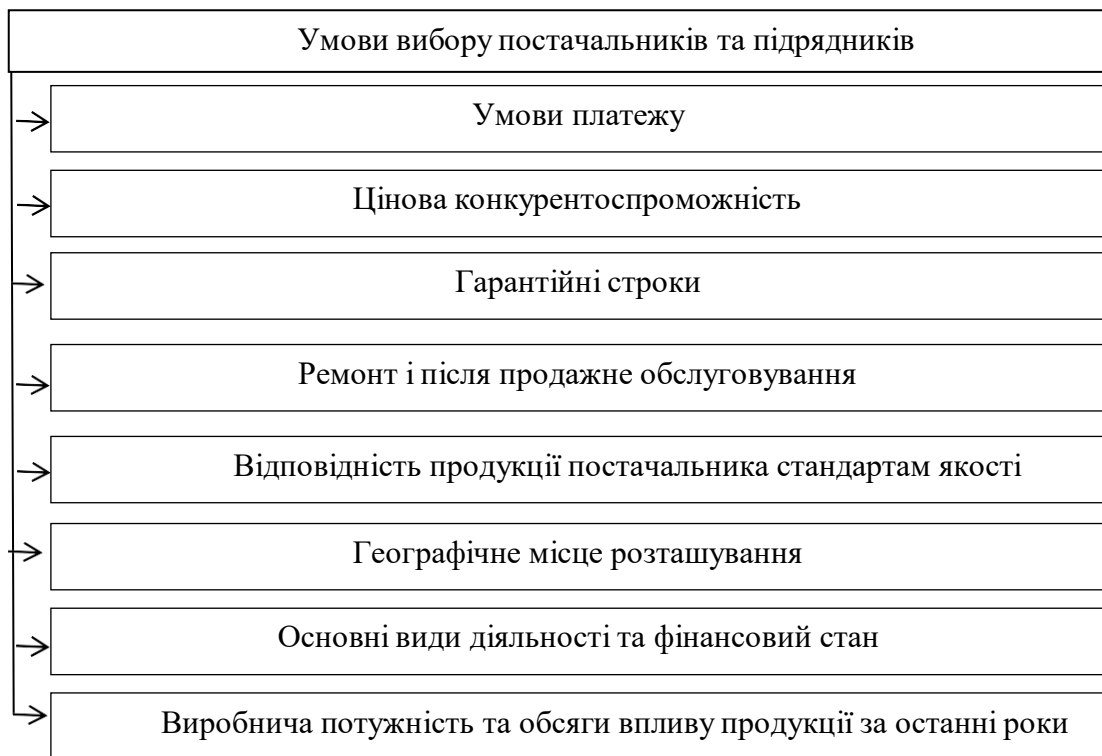

Рис. 1.2 - Умови вибору постачальників та підрядників [7]

Договір купівлі-продажу – це договір, який містить усі умови купівлі-продажу товарів.

За договором підряду одна сторона (підрядник) під свою відповідальність за доручення іншої сторони (підрядника) виконує певну роботу з використанням власних матеріалів або матеріалів, що належать замовнику за плату. Оплачується лише готовий результат, який надається замовнику.

Постачальник - будь-яка юридична організація, підприємство, установа) або фізична особа, що поставляють товари або послуги замовникам.

Постачальник здійснює підприємницьку діяльність відповідно до умов укладеного договору поставки, який є одним з видів договору купівлі-продажу. У відповідності з договором поставки постачальник зобов'язується передати в обумовлений термін чи строки вироблені чи закуплені ним товари покупцю для використання у підприємницькій діяльності або в інших цілях, не пов'язаних з особистим, сімейним, домашнім або іншим подібним

використанням.

Підрядник - сторона договору підяду, яка виконує та передає замовнику закінчені роботи (об'єкт будівництва), передбачені договором підяду. Заборгованість перед постачальниками і підрядниками називають кредиторською [17].

Розрахунки з постачальниками та підрядниками здійснюються в готівковій та безготівковій формі або шляхом зарахування взаємних вимог на підставі первинних документів (рахунків-фактур, накладних, актів приймання - передачі виконаних робіт (наданих послуг), податкових накладних, виписок з банку). Датою визнання зобов'язань покупця перед постачальниками є момент переходу права власності на отримані активи. Тобто кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги має відображатися в системі бухгалтерського обліку за умови виконання таких умов:

- вигоди та ризику володіння придбаними активами отримано від постачальників;

- постачальники не здійснюють подальше управління та контроль за проданими активами;

- можна достовірно визначити суму зобов'язань перед постачальниками.

Ефективна система розрахунків з постачальниками та підрядниками залежить від платіжної дисципліни покупця, обраного платіжного інструменту, а також наявності оперативного контролю за станом розрахунків. Налагоджена система розрахунків на підприємстві має значний вплив на зобов'язання та фінансовий стан підприємства в цілому.

Зобов'язання перед постачальниками та підрядниками за отримані від них активи погашаються за допомогою [17]:

- 1) безготівкових розрахунків (платіжні доручення, вимоги платіжних доручень, платіжні чеки, акредитиви та векселі);

- 2) готівкових розрахунків, згідно з якою сума розрахунку з одним контрагентом протягом дня за одним або кількома платіжними документами не повинна перевищувати гранично встановлену суму (10 000 грн.). При

цьому кількість підприємств (підприємців), з якими здійснюються готівкові розрахунки або кількість платіжних документів, протягом доби не обмежується.

Аналіз показав, що в оцінці заборгованості перед постачальниками та підрядниками існують певні відмінності. Відповідно до П(С)БО 11 «Зобов'язання» такі зобов'язання відображаються в балансі сумою погашення, але МСБО 13 «Подання оборотних активів та поточних зобов'язань» наголошує, що для визначення балансової вартості використовуються такі оцінки, як історична вартість, поточна вартість, вартість платежу, поточна вартість, справедлива вартість [17].

При укладенні договору з постачальниками та підрядниками виникає юридичне зобов'язання, яке не відображається в бухгалтерському обліку та балансі.

Облік починається, коли договірні сторони продовжують виконувати свої зобов'язання на умовах (рис. 1.3), визначених П(С)БО 11 «Зобов'язання» [13; 17].

Правильна організація розрахунків вимагає суворого дотримання

Рис 1.3 - Умови визнання зобов'язань [17]

Затримка оплати отриманих матеріальних цінностей або несвоєчасне надходження коштів за реалізовану продукцію та надані послуги призводить до фінансових труднощів у веденні господарства. Розрахункові відносини між постачальниками та підрядниками виникають у процесі господарської

діяльності підприємств і паралельно з виникненням цих відносин, як правило, відбувається формування інформаційної бази документів договорів купівлі-продажу товарів і матеріалів договорів на виконання різноманітних робіт.

У господарській діяльності підприємств виникають обставини, які впливають на несвоєчасне виконання зобов'язань або взагалі припиняють їх виконання. Такими обставинами можуть бути тимчасова або постійна фінансова неспроможність, банкрутство, надзвичайні ситуації.

Це означає, що в бухгалтерських операціях з постачальниками та підрядниками може виникати як дебіторська (у разі передоплати), так і кредиторська заборгованість (за умови такої оплати чи іншого погашення зобов'язань).

1.2. Документальне оформлення та фінансовий облік розрахунків з постачальниками підприємства

Причиною виникнення значної кредиторської заборгованості часто стає недосконалість розрахунків з постачальниками та підрядниками, недбалість працівників, шахрайство та зловживання службовими повноваженнями. Як наслідок – порушення фінансової й розрахункової дисциплін. Порушення строків погашення зобов'язань призводить до їх накопичення та знецінення грошових коштів для кредиторів. Ці чинники негативно впливають на фінансовий стан підприємств. Вирішення зазначеної проблеми можливе за умов ефективного управління поточними зобов'язаннями.

Щодо питання, яке стосується технології обробки облікової інформації доцільно зазначити, що вплив на неї спричиняє обрана підприємством форма бухгалтерського обліку. Порядок і форми розрахунків з постачальниками визначаються господарськими договорами, внаслідок виконання яких у підприємства виникають поточні зобов'язання – кредиторська заборгованість.

Загальні правила оцінки зобов'язань визначаються головним чином П(С)БО 11 та за окремими видами зобов'язань наступними положеннями:

- П(С)БО 14 «Оренда» – у зв’язку з орендою;
- П(С)БО 17 «Податок на прибуток» – відстрочені у зв’язку з податком на прибуток;
- П(С)БО 19 «Об’єднання підприємств»,
- П(С)БО 20 «Консолідована фінансова звітність»,
- П(С)БО 23 «Розкриття інформації щодо пов’язаних сторін» - за операціями з пов’язаними сторонами;
- П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів» - за операціями в іноземній валюті.

Основні завдання обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками представлено в табл. 1.1

Таблиця 1.1 - Завдання обліку розрахункових операцій з постачальниками і підрядниками

№	Основні завдання обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками
1	своєчасне документальне оформлення розрахункових операцій
2	ведення аналітичного і синтетичного обліку розрахунків із постачальниками з дотриманням принципів бухгалтерського обліку
3	своєчасне і достовірне відображення розрахункових операцій у податковому обліку
4	своєчасна взаємна звірка розрахунків з кредиторами і дебіторами
5	недопущення нереальної кредиторської та дебіторської заборгованості
6	недопущення порушення строків оплати нерезидентами експортного товару, строків отримання оплаченого імпортного товару, а також строків отримання імпортного товару за бартерними операціями
7	своєчасне і якісне проведення річної інвентаризації розрахунків із постачальниками
8	дотримання умов поставки, передбачених у договорі або контракті купівлі - продажу, в яких має міститися письмова згода сторін про поставку товарів, а також зобов’язання сплатити за нього суму.

Поставка товарно-матеріальних цінностей може відбуватись до або після повної чи часткової їх оплати. При безготівкових розрахунках для здійснення оплати постачальник виставляє покупцю рахунок або рахунок-фактуру; при

розрахунках готівкою – покупець вносить грошові кошти в касу постачальника і отримує квитанцію на прибутковий касовий ордер або чек у разі використання реєстратора розрахункових операцій (РРО).

Доставка товарно-матеріальних цінностей може здійснюватися власним транспортом постачальника, сторонньою організацією (транспортною організацією) або покупцем.

Основними документами для отримання ТМЦ є:

- накладна (у разі поставки товару постачальником або транспортною організацією);
- довіреність (у разі доставки товару представником покупця);
- прибуткова накладна;
- податкова накладна (якщо постачальник є платником ПДВ);
- прибутковий ордер;
- акт приймання матеріалів (якщо оприбуткуванням виявлено невідповідність якості та кількості ТМЦ супровідних документів);
- сертифікат виконаних робіт, наданих послуг;
- інші документи.

Відповідно до чинного законодавства кошториси розрахунків з постачальниками та підрядниками відображаються в балансі за сумою погашення.

Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками починається з факту його визнання, оцінки та обліку в системі рахунків з подальшим розкриттям у фінансовій звітності.

Для правильної організації обліку розрахунків з постачальниками підприємству необхідно:

- класифікувати такий борг за датою його погашення;
- врахувати виконання умов погашення кредиторської заборгованості.

Погашення у формі розрахунків готівкою в основному використовуються при розрахунках з постачальниками. Сума до сплати визначається сторонами та вказується в договорі. При цьому більшість

компаній намагаються проводити ці розрахунки з використанням авансових платежів.

Для здійснення розрахунків суб'єкти господарювання зберігають гроші в установах банків на відповідних рахунках. Безготівкові розрахунки можуть здійснюватися у вигляді платіжних доручень, платіжних запитів, вимог до доручення, векселів, чеків, банківських платіжних карток та інших дебетових і кредитних платіжних інструментів, які використовуються в міжнародній банківській практиці.

При безготівкових розрахунках усі розрахунки здійснюються через установи банків шляхом перерахування відповідних сум з рахунка платника (боржника) на рахунок одержувача (кредитора) або шляхом заліку взаємних зобов'язань і грошових вимог. Заборгованість також може бути списана, коли боржник офіційно або добровільно звільняється від прийнятих ним зобов'язань. Списання заборгованості не зменшує ресурси боржника, а збільшує прибуток підприємства та сприяє додатковим зобов'язанням щодо його оподаткування. Система нормативного регулювання бухгалтерського обліку представлена сукупністю нормативно-правових та розпорядчих актів, відповідно до яких підприємство здійснює господарсько-фінансову діяльність та забезпечує його бухгалтерський облік і фінансову звітність. Для узагальнення інформації про розрахунки підприємства з постачальниками та підрядниками використовується рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», призначений для розрахунків за отримані запаси, товари, роботи та послуги.

Виникненню розрахункових операцій з постачальниками та підрядниками передують укладення договору, що породжує юридичні зобов'язання, для розгляду яких доцільно використовувати позабалансовий рахунок 042. Після виконання підприємствами своїх зобов'язань та виконання умов П(С)БО 11 їх слід відобразити в бухгалтерському обліку та балансі.

Однак, у такий спосіб користувачі фінансової звітності отримують достовірну та відповідну інформацію про заборгованість підприємства та

ступінь його платоспроможності. Однак, як показує практика, на рахунку 63 заборгованість відображається не по кожному договору. Деякі вчені пропонують відкривати аналітичні рахунки для кожного з субрахунків, наприклад [20]:

- 631/1 «Заборгованість перед вітчизняними постачальниками, термін сплати якої ще не настав»;

- 631/2 «Відстрочена заборгованість перед вітчизняними постачальниками»;

- 631/3 «Прострочена заборгованість перед вітчизняними постачальниками»;

- 632/1 «Заборгованість перед іноземними постачальниками, термін сплати якої ще не настав»;

- 632/2 «Відстрочена заборгованість перед іноземними постачальниками»;

- 632/3 «Прострочена заборгованість перед іноземними постачальниками», метою усунення заборгованості.

При цьому ризики постачання виникають у сфері ведення бізнесу з партнерами (постачальниками, банками, транспортом, страховими компаніями тощо) з постачання сировини, комплектуючих, енергоносіїв. Підприємство має підготувати управлінський звіт для оцінки рівня ризиків постачання.

Тому, недосконалість обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками може обернутися значним обсягом зобов'язань, що в свою чергу призведе до погіршення фінансового стану підприємства.

Неефективні та неправильні розрахунки з контрагентами та поява зобов'язань призводять до порушення ліквідності підприємства – чим більша сума зобов'язань, тим ліквідність менша.

2. СУТНІСТЬ, ЗАКОНОДАВЧА БАЗА ТА ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ

2.1. Мета, завдання та предметна область дослідження

Аудиторська діяльність в Україні регламентується Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [5], Міжнародними стандартами контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг.

Відповідно до Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [5], аудиторська діяльність — «це незалежна професійна діяльність аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, зареєстрованих у Реєстрі аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, з надання аудиторських послуг». Аудитор – «це фізична особа, яка підтвердила кваліфікаційну придатність до провадження аудиторської діяльності, має відповідний практичний досвід та зареєстрована у Реєстрі аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності».

Законами України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» [4] та «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [5] визначено, що і бухгалтерський облік, і аудит забезпечують надання користувачам фінансової звітності для прийняття відповідних рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, власний капітал, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства.

Бухгалтерський облік забезпечує відображення господарських фактів, а аудит підтверджує їх достовірність, законність та повноту відображення.

Для того, щоб скласти об'єктивну думку про інформацію, яка перевіряється, аудитор повинен [17]:

- одержати обґрунтовану гарантію того, що інформація у бухгалтерській документації та інших джерелах даних про дії та події суб'єкта господарювання достовірна і достатня;

- вирішити, чи правильно ця інформація відтворена в обліку і звітності.

Для проведення результативних перевірок аудитор повинен:

- добре володіти теорією аудиту;

- знати чинне на момент здійснення господарських операцій законодавство, добре володіти нормативною базою;

- володіти методикою організації аудиторських перевірок.

Аудит розрахунків з постачальниками є невід'ємною частиною загального аудиту підприємства.

Мета аудиту розрахунків з постачальниками – це встановлення правильності обліку у постачальників для приймання товарно-матеріальних цінностей, послуг, посилення законності боргу боржника, його правильності та реальності погашення. на основі показників фінансової звітності відповідно до законодавства.

Виконання своєчасної перевірки, проведення аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками, запобігання простроченої кредиторської заборгованості має стати основою для організації бухгалтерського обліку.

Для досягнення цих цілей необхідно збирати аудиторські докази, використовуючи різні методи та джерела інформації. Правовими основами перевірки цих розрахунків є законодавчі та нормативні акти з питань організації бухгалтерського обліку та оподаткування розрахункових операцій, наприклад:

- П(С)БО 7 «Основні засоби» [8];

- П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» [9];

- П(С)БО 9 «Запаси» [12];

- П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» [13];

- П(С)БО 16 «Витрати» [15];

- план рахунків бухгалтерського обліку;

- тощо.

Джерела основної інформації для перевірки обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками на підприємстві представлені на рис. 2.1

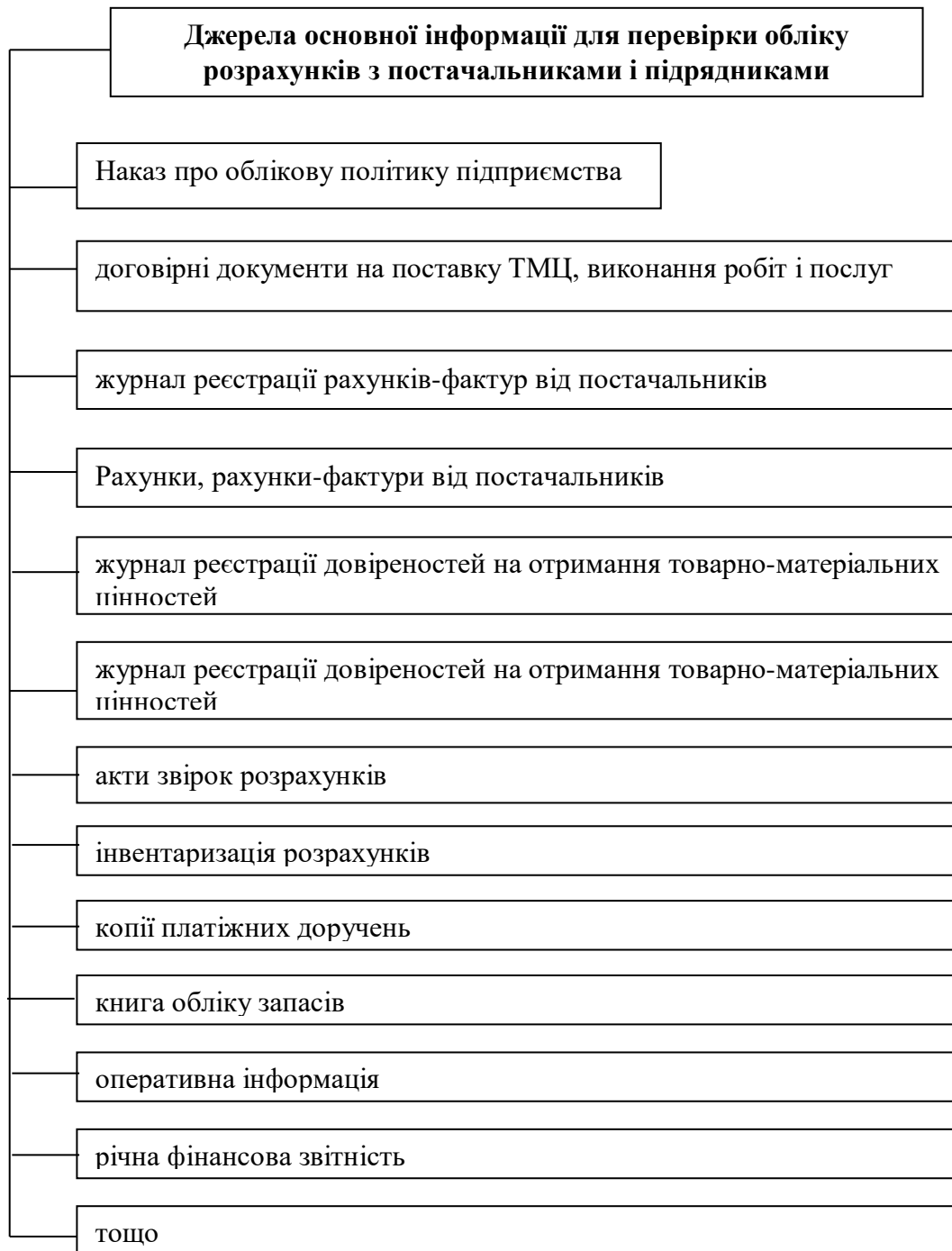

Рис. 2.1 - Джерела основної інформації для перевірки обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками

Щоб аудит рахунків постачальників і підрядників був ефективним, аудитор повинен визначити методи та прийоми, які він використовуватиме для отримання аудиторських доказів та розробки програми аудиту обліку постачальників. При перевірці цих операцій аудитор може використовувати наступні методи:

- правової оцінки укладення договорів на поставку продукції;
- використання письмового підтвердження від третьої особи;
- перевірки документів, отриманих підприємствами від третіх осіб;
- застосування методів виявлення та аналітичних процедур.

Зібрані докази щодо виявлених порушень в обліку розрахунків з постачальниками підприємства аудитор відображає у робочих документах аудитора та використовує на етапі узагальнення результатів перевірки та складання підсумкової документації.

2.2. Методика проведення аудиту розрахунків з постачальниками підприємства

Виходячи з вимог чинного законодавства, метою аудиту розрахунків з постачальниками є встановлення законності, достовірності і доцільності здійснення розрахунків з постачальниками підприємства і правильності їх відображення в обліку.

Для ефективного функціонування підприємства доцільно запровадити ефективний повсякчасний внутрішньогосподарський контроль на підприємстві. Це суттєво знизить кількість помилок та порушень на підприємстві, а на основі результатів періодичних перевірок, керівництво підприємства зможе приймати обґрунтовані управлінські рішення, від яких залежить подальше економічне життя підприємства та його розвиток.

Внутрішній контроль є основним джерелом інформації для керівництва підприємства і спрямований на [18]:

- дотримання законодавства та економічну доцільність діяльності;
- збереження майна;
- попередження, виявлення та виправлення суттєвих помилок та спотворення інформації;
- належне формування даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Внутрішньогосподарський контроль починається з верхівки підприємства (ради директорів і менеджерів), які створюють і зміцнюють структуру і характер контрольних заходів в організації, прямо чи опосередковано включаючи всіх співробітників підприємства.

Контроль за рухом заборгованостей підприємства, як дебіторської так і кредиторської, необхідний для покращення дисципліни погашення заборгованостей. Однак питання про те, чи організовувати внутрішній аудит підприємства, якщо його функції виконують працівники бухгалтерії, залишається актуальним. Створення внутрішнього аудиту вимагає певних витрат, тому не кожне підприємство, а особливо якщо це підприємство малого бізнесу, прагне створити відділ внутрішнього аудиту чи хоча б запровадити посаду внутрішнього аудитора.

Відділ внутрішнього аудиту підприємства буде актуальним лише тоді, якщо результат його діяльності перевищить вартість його впровадження. Відділ внутрішнього аудиту здатний виконувати функції контролю за підготовкою фінансової інформації, оцінювати ефективність системи внутрішнього контролю, виявляти та управляти ризиками, оскільки внутрішні аудитори здатні виконувати значний обсяг контрольних функцій.

В більшості країнах практика запровадження системи внутрішньогосподарського контролю на підприємстві користується популярністю, використовується на практиці та доводить свою ефективність.

Основною метою внутрішнього аудиту на підприємстві - є зменшення фінансових втрат, що виникають із різних причин. Такі втрати – неминучі, але варто сприяти їх максимальному зменшенню. З цією метою організовується ефективний контроль для запобігання втрат як на етапі планування, так і при здійсненні поточної діяльності. Чим ефективніший внутрішній аудит і вищий результат його дії, тим менше збитків зазнає підприємство.

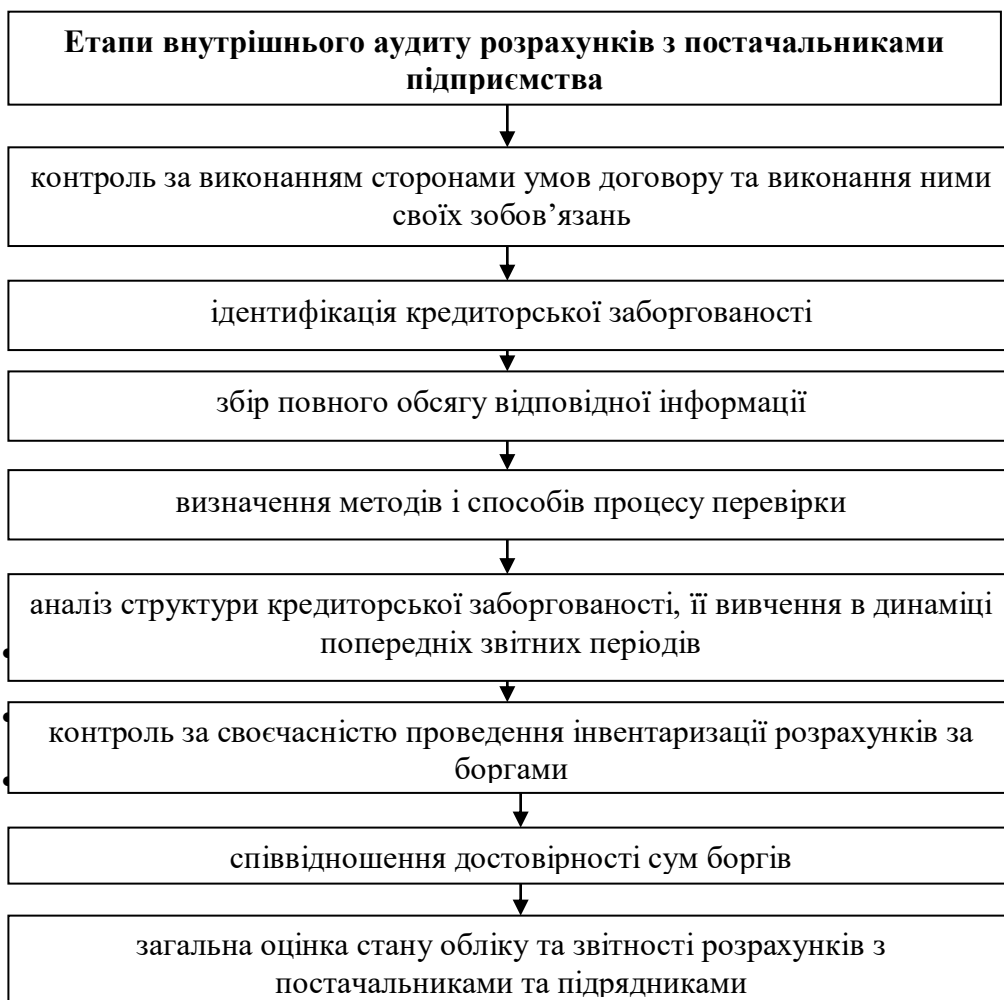
При ефективному внутрішньогосподарському контролі підприємство відчуває себе більш впевнено перед перевітками, а проведення аудита на

замовлення від аудиторської компанії потребує менше часу та грошових коштів, через використання даних внутрішньогосподарського контролю.

Процес створення відділу внутрішнього аудиту є досить складним і потребує вирішення низки методичних та організаційно-технічних проблем.

Відділ внутрішнього аудиту організовується на підприємстві відповідно до його специфіки, системи його управління та стану внутрішнього контролю. Усі положення щодо організації внутрішнього аудиту та методики його проведення мають регулюватися внутрішніми документами підприємства та відображатися в обліковій політиці підприємства.

Щодо послідовності дій, то слід відзначити етапи внутрішнього аудиту розрахунків з постачальниками підприємства (рис. 2.2).

•
• Рис. 2.2 – Основні етапи внутрішнього аудиту розрахунків з постачальниками підприємства

Загалом, розрахунки з контрагентами, під якими розуміють розрахунки з постачальниками та підрядниками, покупцями та замовниками, завжди були предметом пильної уваги. У сучасних умовах суб'єктам господарювання доводиться діяти в конкурентному середовищі, де спостерігається певне загострення. У цей час розрахунки з контрагентами набувають все більшого значення і є одним із ключових елементів у подальшому існуванні підприємства. Від того, як здійснюються розрахунки з контрагентами, залежить стабільність фінансового стану підприємства, ефективність його діяльності та перспективи подальшого розвитку та функціонування.

Для проведення внутрішнього аудиту розрахунків з постачальниками та замовниками підприємство має використовувати єдину методологію, яка визначатиме порядок і терміни проведення аудиту, а також методи, прийоми та процедури. Внутрішній аудит бажано проводити не рідше двох разів на рік. Також, необхідно проводити позапланові перевірки, приділяючи особливу увагу випадкам підозри у зловживаннях працівників.

Організація внутрішнього аудиту та його функціонування спрямовані на усунення ризиків господарської діяльності підприємства. Всі документи мають бути повністю включені в процес внутрішньої перевірки розрахунків з постачальниками та підрядниками. Зокрема, всі угоди між постачальником і покупцем ґрунтуються на договорі, який може бути усним або письмовим.

Договір вважається укладеним, як тільки продавець видає покупцеві документ про оплату товару, тобто готівку або товарний чек. Умови його підписання визначені Цивільним кодексом України, в якому відображені зобов'язання сторін та можливі наслідки порушення договірних зобов'язань [3]. Загалом, доцільно почати аналіз калькуляції запасів із перевірки стану калькуляції.

Інвентаризація розрахунків полягає у виявленні залишків за відповідними документами та ретельній перевірці достовірності сум, які відображаються на рахунках. Тому, перевіряючи розрахунки з постачальниками та підрядниками, необхідно перевіряти наявність договорів з партнерами на купівлю-продаж

товарів, робіт та послуг та звертати увагу на законність договору відповідно до діючого законодавства України. Ціни на товари, послуги в бухгалтерських документах мають бути зазначені так, як і в договорах.

Слід підкреслити, що під час внутрішнього аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками особливу увагу необхідно приділяти дотриманню правил і положень щодо відображення господарських операцій у бухгалтерському обліку шляхом моделювання типових операцій з відповідним відображенням кореспонденції.

Ця методика дозволяє виявити спотворення інформації та суттєві помилки, допущені під час самого обліку. Можна зазначити, що для проведення внутрішнього аудиту розрахунків з постачальниками, підрядниками та замовниками підприємство повинно використовувати єдиний метод, що визначає порядок та терміни їх проведення, а також грамотно використовувати різні методи, методики та процедури. Також, необхідно частіше проводити позапланові перевірки, приділяючи особливу увагу певним моментам, а саме:

- перевіряти дотримання договорів, укладених з постачальниками та підрядниками;
- проводити інвентаризацію розрахунків; проводити перевірку первинних рахунків у постачальників і підрядників;
- проводити перевірку заборгованостей перед постачальниками та підрядниками;
- проводити перевірку правильності відображення в бухгалтерському обліку окремих операцій у розрахунках з постачальниками та підрядниками;
- проводити перевірку відповідності даних аналітичного обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками даним синтетичного обліку;
- проводити перевірку податкового обліку за розрахунками з постачальниками та підрядниками.

Таким чином, можна зробити висновок, що запровадження відділу внутрішнього аудиту на підприємстві – є актуальним та ефективним питанням, ефективна діяльність якого допоможе у підготовці відповідних звітів до

керівництва, зменшить кількість помилок та правопорушень систематизує облік і його контроль.

Аудит розрахунків з постачальниками починається з аналізу результатів інвентаризації кредиторської заборгованості за відповідні звітні періоди на момент, найближчий до початку перевірки. Інвентаризаційні дані узгоджуються з сумами, зазначеними в головній книзі та балансі на рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». Кредиторська заборгованість на початок звітного періоду, що облікована в реєстрах бухгалтерського обліку, підлягає звірці з залишками попереднього звітного періоду, визначається реальність кредиторської заборгованості.

На рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» ведуться розрахунки з постачальниками та підрядниками за отримані товари, продукцію, виконані роботи та надані послуги.

По кредиту цього рахунку відображається заборгованість перед постачальниками, по дебету - її погашення. При перевірці кореспонденції рахунків за рахунком 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» необхідно перевірити:

- наявність і точність договорів;
- причини виникнення заборгованості, дату її погашення;
- реєстрацію рахунків-фактур (з окремим рядком ПДВ);
- наявність на складі нефактурованих поставок, за якими не вказано оплату, або сум за фактично оплачені та отримані матеріали та товари, але які вважаються в дорозі;
- облік бартерних операцій;
- реєстрацію журналу обліку отриманих від постачальників рахунків - фактур та книги закупівель;
- підготовку документів для обліку імпорتنих операцій (кількість, якість, ціна товару, місце виконання контракту, умови оплати, гарантії, упаковка, маркування товарів тощо);
- дотримання цін у документах та договорах постачання;

- знос собівартості рахунків до собівартості продукції;
- накладення штрафних санкцій за порушення умов договорів поставки (терміни, якість вантажу, неправильні документи, нестачі тощо);
- наявність у розрахунках з підрядниками, проектно-кошторисної документації, джерел фінансування тощо.

При перевірці рахунків з постачальниками та підрядниками аудитор повинен знати про можливі помилки та відхилення від чинного законодавства, найпоширенішими з яких є:

- несвоєчасна реєстрація інформації в облікових регістрах;
- оформлення господарських операцій в документах неуніфікованої форми (якщо для цієї операції передбачено уніфікований документ);
- відсутність необхідних реквізитів, що надають юридичну силу документу;
- порушення, допущені під час оформлення первинного документа (заповнення документів коштами, що не дозволяють їх довгострокове зберігання, порушення при внесенні виправлень до первинного документа);
- дострокове списання заборгованості із закінченням строків позовної давності;
- відсутність виправлення на списані ТМЦ (роботи, послуги), раніше відображені як нефактуровані поставки, документи на які надійшли та мають невідповідність раніше відображеним у показниках;
- несвоєчасне подання претензій постачальникам, скарг на нереальні суми претензій;
- відсутність аналітичного розрахунку з постачальниками щодо неоплачених розрахункових чеків, нефактурованих поставок, виданих депозитів, виданих векселів, прострочення оплати векселів тощо;
- порушення облікової політики під час неправильно створеної кореспонденції рахунків-фактур.

Аудитор повинен перевірити, чи веде підприємство:

- книгу реєстрації отриманих рахунків-фактур від постачальників;

- книгу реєстрації договорів;
- книгу реєстрації претензій.

Перевірка проводиться окремо для кожного постачальника за кожним документом (рахунком) на оплату.

При надходженні ТМЦ повинні бути зафіксовані в обліку (табл. 2.1.). Аудитор повинен уважно перевірити правильність і своєчасність виконання договірних зобов'язань постачальників і підрядників щодо робіт або наданих послуг.

Важливим при проведенні аудиторської перевірки первинних документів з обліку розрахунків з постачальниками, є перевірка рахунків-фактур. При їх перевірці доцільно дослідити наступне:

- перелік наявності та правильного оформлення документів на ТМЦ

Таблиця 2.1 – Типова кореспонденція рахунків з обліку розрахунків з постачальниками

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Від постачальника надійшли: Виробничі запаси МШП Готова продукція Товари	20 «Виробничі запаси» 22 «МШП» 26 «Готова продукція» 28 «Товари»	63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками»
2	Погашення кредиторської заборгованості	63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками»	31 «Рахунки в банках»

(контракти, рахунки-фактури, файли звірки);

- визначення правильності одних і тих же операцій та їх відображення в обліку, а також перевірки на своєчасність, правильність і правильність розрахунків, законність, правильність і правильність обліку розрахунків з

використанням векселів і бартерних операцій;

- визначення правильності відпуску прийнятих предметів у бартерних операціях;

- підтримка комплектності та своєчасного приймання предметів у бартерних операціях;

- посилення повноти та більш своєчасного обліку продукції та обліку виконаної роботи;

- визначення правильності оформлення та врахування при розрахунках наданих авансів, претензій;

- визначення правильності відображення відповідних активів або зобов'язань на балансі підприємства;

- визначення причин і термінів виникнення заборгованості за розрахунками, визначення реальності та можливостей їх погашення.

Таким чином, узагальнюючи інформацію з нормативного регулювання обліку та аудиту розрахунків з постачальниками, можна виділити наступне стосовно організації обліку розрахунків з постачальниками та покупцями в Україні: облікова діяльність здійснюється згідно з чинними нормативно-законодавчими документами; нормативно-правовими актами; положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку та інструкціями; іншими внутрішніми нормативними документами підприємства.

При регулюванні відносин, що складаються в процесі взаємодії підприємства з його клієнтами основна роль відводиться Цивільному кодексу України в якому міститься спеціальна глава, присвячена загальним положенням про надання послуг, де закріплено положення щодо договорів такого типу [3], облік і аудит розрахунків з постачальниками і підрядниками регламентується Законами України про «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» [4], «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [5], Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, тощо.

Можна зробити висновок, що розрахункові операції з покупцями і постачальниками регламентуються сукупністю нормативно-правових актів

різних груп, що встановлюють вимоги і рекомендації по веденню обліку розрахунків.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ОБЛІКУ І АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТОВ «ДРУЖБА СВК»

3.1. Загальна характеристика організації обліку на підприємстві

Об'єктом дослідження є ТОВ «Дружба СВК», що знаходиться за адресою с. Зоря, Саратського району, Одеської області.

У 1947 році на території села Зоря, розташованого у Саратському районі Одеської області, було створено три колективних господарства: колгосп ім. Ф. Енгельса, колгосп ім. К. Маркса, колгосп «Іскра».

Основними видами діяльності колгоспів були рослинництво та тваринництво. Переважно, займалися вирощуванням великої рогатої худоби, вівець, свиней, птиць велику рогату худобу, вівці, свиней та птицю. Ведуче місце у рослинництві займало вирощування зернових культур.

У 1956 році відбулося об'єднання трьох колгоспів в один – колгосп «Зоря». У 1959 році, керівництвом було прийнято рішення про об'єднання колгоспу «Зоря» з господарством Сусіднього села Михайлівні колгоспом «Дружба». Але цей союз, проіснувавши приблизно рік, розпався.

Таким чином, на території села Зоря було сформовано колективне господарство «Дружба». У розпорядженні господарства були обширі та просторі земельні ділянки. В цей період у господарстві склався зерно-тваринницький напрямок діяльності. Рослинництво приносило врожай зернових культур, кормів, а також овочів. Ще поширилось садівництво та виноградарство. Основною метою тваринництва було виробництво молока та м'яса.

У 1991 році, після проголошення незалежності України, колгосп був реорганізований. Майно господарства та земельні ділянки були розділені на частки – паї між членами колективу колгоспу. Таким чином було створено колективне сільськогосподарське підприємство «Дружба» (скорочено КСП «Дружба»).

Починаючи з цього часу підприємство стало активно розвиватися. У продовж дев'яти років, з 1991 по 2000 роки, було розроблено та впроваджено у життя ряд заходів з будівництва власного переробного комплексу, у який увійшли: млин, крупорушка, маслоробка, пекарня, макаронний цех, молочний цех, ковбасний цех, соко-консервний цех.

Усі ці переробні цехи були побудовані з метою переробки власної сільськогосподарської продукції, і всі вони працюють по сьогоднішній день.

У 2000 році підприємство було знов реорганізовано у сільськогосподарський виробничий кооператив – ТОВ «Дружба СВК». Всі члени Кооперативу отримали у власність земельні ділянки у розмірі своїх паїв, які вони надали у користування Кооперативу на основі договору оренди. Кооператив є колективним підприємством – тому йому притаманні деякі особливості управління. Вищим органом управління ТОВ «Дружба СВК» є Загальні збори членів Кооперативу. Виконавчий орган – Правління Кооперативу на чолі з Головою Кооперативу. Контролюючий орган – Ревізійна комісія. Правління Кооперативу створюється для керівництва поточною господарською діяльністю, а також для виконання рішень Загальним зборів членів Кооперативу.

Крім того, що вироблена продукція використовується самим Кооперативом, з усіх ділянок частина продукції реалізується. Покупцями, а точніше – споживачами цієї продукції є населення села Зоря та навколо розташованих населених пунктів. Продукція реалізується напряму, тобто безпосередньо з самих бригад, а також через мережу магазинів. На балансі Кооперативу знаходяться чотири продовольчих магазини, кафе «Камчія», бар «Камчія». Більша частина продукції – це зернові та масляні культури, м'ясо та м'ясні вироби – реалізуються приватним підприємцям, які приїжджають з усієї України. Частіше з Одеси, Білгород-Дністровського та інших населених пунктів Одеської області, а також Київської, Харківської, Полтавської та багатьох інших областей.

Облік на ТОВ «Дружба СВК» представлений наступними видами обліку: оперативний, фінансовий, статистичний, податковий.

Оперативний облік здійснюється безпосередньо на складах підприємства складськими робітниками, робота яких перевіряється 1 раз у 2 тижні менеджерами. Статистичний, фінансовий та податковий облік здійснюється безпосередньо у відділі бухгалтерії й узагальнюється у формах статистичної, фінансової та податкової звітності.

Бухгалтерський облік на ТОВ «Дружба СВК» регламентується законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» та П(С)БО. Ведення бухгалтерського обліку в ТОВ «Дружба СВК» регулюється Наказом про облікову політику. В наказі обумовлені певні особливості бухгалтерського обліку ТОВ «Дружба СВК». Середня кількість працівників на підприємстві у 2021 році становило 150 осіб.

Веденням обліку в ТОВ «Дружба СВК» займається відділ бухгалтерії. Структура бухгалтерії ТОВ «Дружба СВК» наведена на рис. 3.1.

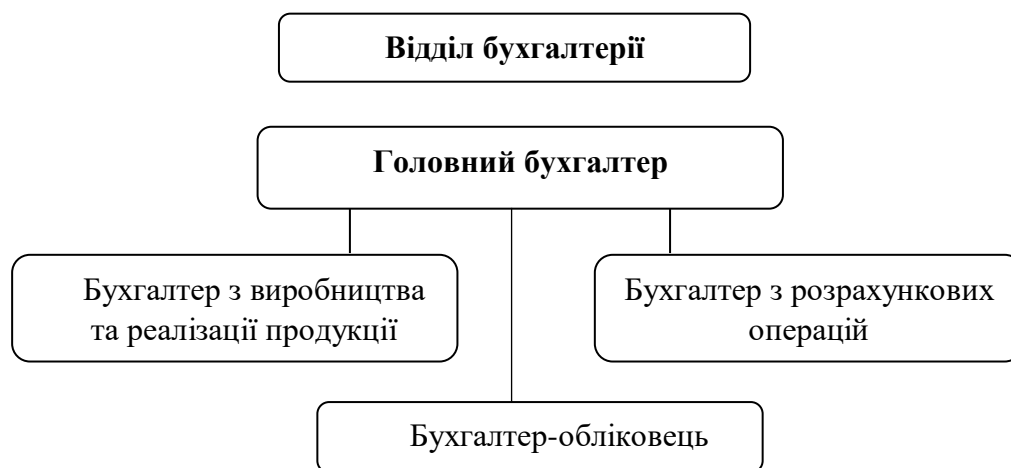

Рис. 3.1 – Структура відділу бухгалтерії ТОВ «Дружба СВК»

До обов'язків головного бухгалтера відноситься:

1. Забезпечення ведення бухгалтерського обліку, дотримуючись єдиних методологічних засад, встановлених Законом України «Про бухгалтерський

облік та фінансову звітність в Україні», з урахуванням особливостей діяльності підприємства і технології оброблення облікових даних.

2. Організація роботи бухгалтерської служби, контроль за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій.

3. Вимагання від підрозділів, служб та працівників забезпечення неухильного дотримання порядку оформлення та подання до обліку первинних документів.

4. Вживання всіх необхідних заходів для запобігання несанкціонованому та непомітному виправленню записів у первинних документах і реєстрах бухгалтерського обліку та збереження оброблених документів, реєстрів і звітності протягом встановленого терміну.

5. Забезпечення складання на основі даних бухгалтерського обліку фінансової звітності підприємства, підписання її та подання в установлені строки користувачам.

6. Здійснює заходи щодо надання повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства.

7. Бере участь у підготовці та поданні інших видів періодичної звітності, які передбачають підпис головного бухгалтера, до органів вищого рівня у відповідності з нормативними актами, затвердженими формами та інструкціями.

8. За погодженням з власником (керівником) підприємства забезпечує перерахування податків та зборів, передбачених законодавством, проводить розрахунки з іншими кредиторами відповідно до договірних зобов'язань.

9. Здійснює контроль за веденням касових операцій, раціональним та ефективним використанням матеріальних, трудових та фінансових ресурсів.

10. Бере участь у проведенні інвентаризаційної роботи на підприємстві, оформленні матеріалів, пов'язаних з нестачею та відшкодуванням втрат від нестачі, крадіжки і псування активів підприємства.

11. Організує роботу з підготовки пропозицій для власника (керівника) підприємства щодо:

- визначення облікової політики підприємства, внесення змін до обраної облікової політики, вибору форми бухгалтерського обліку з урахуванням діяльності підприємства і технології оброблення облікових даних;

- розроблення системи і форм внутрішньогосподарського (управлінського) обліку та правил документообігу, додаткової системи рахунків і реєстрів аналітичного обліку, звітності і контролю господарських операцій;

- визначення прав працівників на підписання первинних та зведених облікових документів;

- вибору оптимальної структури бухгалтерської служби та чисельності її працівників, підвищення професійного рівня бухгалтерів, забезпечення їх довідковими матеріалами;

- поліпшення системи інформаційного забезпечення управління та шляхів проходження обробленої інформації до виконавців;

- впровадження автоматизованої системи оброблення даних бухгалтерського обліку з урахуванням особливостей діяльності підприємства чи удосконалення діючої;

- забезпечення збереження майна, раціонального та ефективного використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів, залучення кредитів та їх погашення;

- виділення на окремий баланс філій, представництв, відділень та інших відокремлених підрозділів підприємства та включення їх показників до фінансової звітності підприємства.

12. Керує працівниками бухгалтерського обліку підприємства та розподіляє між ними посадові завдання та обов'язки.

13. Знайомить цих працівників із нормативно-методичними документами та інформаційними матеріалами, які стосуються їх діяльності, а також із змінами в чинному законодавстві.

Для чіткої організації і планування роботи, а також раціонального розподілу праці на підприємстві розробляються посадові інструкції на кожну посаду, передбачену штатним розкладом.

Посадова інструкція головного бухгалтера складена на підприємстві ТОВ «Дружба СВК» відповідно до вимог чинного законодавства України.

На підприємстві ТОВ «Дружба СВК» застосовується автоматизована форма обліку (рис. 3.2).

Рис. 3.2 – Схема автоматизованої форми ведення бухгалтерського обліку, яка використовується в ТОВ «Дружба СВК»

Працівники відділу бухгалтерії також застосовують для обробки інформації наступні програми: MS Word, MS Excel. У програмі MS Word в основному створюється і редагуються текстові документи та звіти. В цьому форматі працівники відділу отримують інформацію від інших підрозділів, керівництва та державних служб. У програмі MS Excel складаються різноманітні таблиці для подальших обчислень, дозволяє вирішувати завдання і

тому є поширеною програмою в усіх підрозділах підприємства ТОВ «Дружба СВК».

ТОВ «Дружба СВК» подає річну та квартальну фінансову звітність органам виконавчої влади, державної статистики, державної податкової служби, власникам (засновникам) відповідно до установчих документів.

Ведення податкового обліку здійснюється у вигляді збору, реєстрації податкової інформації для визначення податкової бази з податків, які ТОВ «Дружба СВК» зобов'язаний сплачувати до бюджету.

Таким чином, відділ бухгалтерії працює злагоджено завдяки новим автоматизованим технологіям, програмним забезпеченням та кваліфікованими працівниками відділу. Більша частина завдань, покладених на відділ бухгалтерії вирішується на більш якісному рівні та з використанням меншого часу завдяки комп'ютерним технологіям та інтегрованих на ньому програм.

3.2. Облік розрахунків з постачальниками на підприємстві

Організація обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками ТОВ «Дружба СВК» забезпечує своєчасну перевірку розрахунків з постачальниками та підрядниками та запобігає простроченню кредиторської заборгованості.

Підприємство ТОВ «Дружба СВК» постійно розраховуються з постачальниками за придбані матеріальні цінності, сировину, запаси та інші товарно-матеріальні цінності та послуги.

Основними документами з обліку операцій з постачальниками ТОВ «Дружба СВК» - є рахунок-фактура, яка являється підставою для оформлення відповідних банківських платіжних документів для перерахунку заборгованості: платіжні вимоги, акредитиви, платіжні доручення, платіжні чеки (строкові, безстрокові).

Організацію облікової номенклатури обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками ТОВ «Дружба СВК», що має безпосередній

вплив на вибір носія - первинного документа, наведено в табл. 3.1.

Таблиця 3.1 - Бухгалтерська номенклатура обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками

ТОВ «Дружба СВК»

№	Облікова номенклатура	Первинний облік				
		Складові характеристики		Причини виникнення факту	Документи, в яких фіксуються факти господарськ ої діяльності	Завдання, в яких використовують ся інформаційні дані
		якісні	кількісні			
1	Проведено розрахунок з постачальниками і підрядниками за доставлену продукцію безготівковим перерахуванням	Від кого Кому Дата Номер рахунку підстави	Сума	Укладання контрахунку з постачальниками	Платіже доручен; виписка з рахунка	Облік запасів; облік готівкових та безготівкових розрахунків :
2	Оприбуткування товарно-матеріальних цінностей на складі покупця	Від кого Кому Дата Строк дії Додатково умови Кількість	Сума	Укладання контракту з постачальниками	Договір купівлі-продажу, рахунки-фактури, транспортні накладні	Облік запасів, облік розрахунків з постачальниками

Рахунок-фактура виставляється постачальником підприємству за відпущені запаси, продукцію. Документ містить наступну інформацію:

- найменування постачальника та його адресу;
- номер розрахункового банківського рахунку;
- станцію відправлення та прибуття товару;
- дату та спосіб відвантаження тощо.

У документі вказується позначення цінностей за вид, одиниця виміру, кількість, ціна та загальна сума, на яку відпускається товар. У документі є посилання на договір, за яким відпускаються матеріальні цінності, і вказується

номер документа та рахунків-фактур, за якими відпускаються матеріальні цінності.

Рахунки-фактури постачальників ретельно перевіряються відділом бухгалтерії на правильність всієї інформації, коректність цін і після перевірки відповідності кількості вантажу, що надійшла та зазначена в рахунку- фактурі, вони використовуються для записів у реєстрах бухгалтерського обліку.

У разі невідповідності отриманого вантажу даним рахунків-фактур підприємством висувається претензія до постачальника.

У господарській діяльності підприємства ТОВ «Дружба СВК» відпуск за плату або безоплатну передачу запасів, основних засобів, готівки здійснюється за довіреністю одержувача.

Довіреність на отримання ТМЦ оформляється на типових бланках. Обов'язковими реквізитами є найменування юридичної особи, номер банківського рахунку та назва банку, строк дії довіреності, якій доручено отримати товар з паспортними даними, назва та номер товару, підпис та розшифровка підпису керівника підприємства, печатка. Порожні рядки довіреності закреслюються. Довіреності та журнал виданих довіреностей веде відповідальний працівник бухгалтерії. Довіреність на отримання ТМЦ видається тільки посадовим особам підприємства.

Керівником ТОВ «Дружба СВК» затверджено перелік посад, яким надано відповідне право на одержання товарів за довіреністю та призначено особу, яка здійснює видачу та реєстрацію довіреностей.

Приймання робіт і послуг, що виконує підрядник, оформляється на підприємстві, як правило, актами приймання робіт (послуг), в яких наводяться відомості про обсяг, якість і терміни виконуваних робіт (послуг) та їх вартість. Деякі роботи (послуги) можуть бути оформлені іншими підготовленими на них документами (квитанціями, замовленнями тощо). Належним чином оформлені документи підписуються стороною, що передає, і підприємством.

Розрахунки з постачальниками та підрядниками здійснюються через рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». Це активно -

пасивний рахунок, що призначений для обліку розрахунків з постачальниками (підрядниками) за одержані товарно-матеріальні цінності, виконанні роботи та надані послуги.

За кредитом 63 рахунка відображається заборгованість за одержані від постачальників та підрядників ТМЦ, прийняті роботи, послуги, за дебетом — її погашення, списання тощо.

Таблиця 3.2 - Картка рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» за грудень 2021 року ТОВ «Дружба СВК»

ТОВ "ДРУЖБА СВК"		
Аналіз рахунка 63 за Грудень 2021 р.		
Кор. рахунок	Дебет	Кредит
Початкове сальдо	351 827,01	
15		15 000,00
152		15 000,00
#		15 000,00
20		381 979,35
201		34 295,79
203		28 325,00
204		188,66
205		215 044,33
207		73 018,27
208		31 107,30
21		150 000,00
213		150 000,00
#		150 000,00
22		2 995,00
221		2 995,00
23		175 714,84
233		3 539,96
234		138 944,28
235		33 230,60
27		53 897,83
274		29 661,00
277		24 236,83
31	1 474 001,64	13 947,00
311	1 474 001,64	13 947,00
63	168 420,60	168 420,60
631	168 420,60	168 420,60
64		165 048,19
644		165 048,19
#		165 048,19
71	2 264,43	
719	2 264,43	
90		90 080,86

901			78 305,00
903			11 775,86
91			103 164,11
911			98 625,47
912			4 538,64
92			65 587,31
94			3 382,85
949			3 382,85
Оборот	1 644 686,67		1 389 217,94
Кінцеве сальдо	607 295,74		

Таблиця 3.3 - Картка рахунку 37 «Розрахунки з різними дебіторами» за грудень 2021 року ТОВ «Дружба СВК»

ТОВ "ДРУЖБА СВК"			
Аналіз рахунка 37 за грудень 2021 р.			
Кор. рах	Дебет		Кредит
Початкове сальдо	4 827 851,64		
20			499,97
203			499,97
22			1 849,50
221			1 849,50
23			530,50
233			530,50
27	421 074,91		303 957,70
271	169 221,96		303 957,70
273	251 852,95		
30	57 181,25		150 816,56
301	57 181,25		150 816,56
31	311 637,22		2 752 029,00
311	311 637,22		2 752 029,00
36			126,00
361			126,00
64			476,00
644			476,00
#			476,00
66	46 637,32		9 659,38
661	46 637,32		9 659,38
70	142 186,01		
701	117 873,90		
703	24 312,11		
71	34 165,76		
719	34 165,76		
91			3 954,00
911			800,00
912			3 154,00
92			13 636,25

94		2 993 434,56
949		2 993 434,56
Оборот	1 012 882,47	6 230 969,42
Кінцеве сальдо		390 235,31

Таблиця 3.4 - Картка рахунку 31 «Рахунки в банках» за грудень 2021 року ТОВ «Дружба СВК»

ТОВ "ДРУЖБА СВК"		
Аналіз рахунку 31 за грудень 2021 р.		
Кор. рах	Дебет	Кредит
Початкове сальдо	37 925 046,10	
30	460 000,00	
301	460 000,00	
31	250 000,00	250 000,00
311	250 000,00	250 000,00
36	3 991 157,00	
361	3 991 157,00	
37	2 752 029,00	311 637,22
377	2 752 029,00	311 637,22
#	2 752 029,00	311 637,22
48	137 000,00	
482	137 000,00	
63	13 947,00	1 474 001,64
631	13 947,00	1 474 001,64
64		1 640 085,21
641		1 624 401,12
#		185 481,12
#		589 581,00
#		849 339,00
642		15 684,09
65		227 386,72
651		227 386,72
66		795 640,70
661		795 640,70
68		1 109,00
685		1 109,00
#		1 109,00
73	16 641,73	
732	16 641,73	
92		5 703,20
94		31 562,26
945		31 247,26
949		315,00
Оборот	7 620 774,73	4 737 125,95
Кінцеве сальдо	40 808 694,88	

Рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» має такі субрахунки:

631 «Рахунки-фактури з вітчизняними постачальниками»;

632 «Рахунки-фактури з іноземними постачальниками».

Картка рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», 37 «Розрахунки з різними дебіторами» та 31 «Рахунки в банках» за грудень 2021 року ТОВ «Дружба СВК» представлені у табл. 3.2, 3.3 та 3.4 відповідно.

Узагальнення відомостей про розрахунки з постачальниками та підрядниками відображається в журнальній формі обліку в журнальному ордері та реєстру операцій з постачальниками.

Типова кореспонденція з обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками, що використовується в ТОВ «Дружба СВК» наведена в табл. 3.5.

Таблиця 3.5 – Типова кореспонденція з обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками
ТОВ «Дружба СВК»

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
1. Оплачено постачальникам і підрядникам з поточного рахунку	63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками»	31 «Рахунки в банках»
- виданими векселями	63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками»	62 «Короткострокові векселівидані»
- за рахунок короткострокової позики банку	63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками»	60 «Короткострокові позики»
2. Погашено заборгованість Постачальникам товарами, готовою продукцією, роботами та послугами	63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками»	70 «Доходи від реалізації»

3. Оприбутковано від постачальників матеріальні цінності	20 "Запаси", 21 «Тварини на вирощуванні і відгодівлі», 22 «МШП», 28 «Товари»	63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками»
4. Нараховано підрядникам за виконані роботи і надані послуги	23 «Виробництво», 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати»	63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками»
5. Відображено ПДВ згідно з податковими накладними постачальників	644 «Податковий кредиті	63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками»

3.3. Аудит розрахунків з постачальниками на підприємстві

Аудит розрахунків з постачальниками є невід'ємною частиною загального аудиту підприємства.

Метою аудиту розрахунків з постачальниками є встановлення законності, достовірності і доцільності здійснення розрахунків з постачальниками підприємства і правильності їх відображення в обліку.

Предметом аудиту кредиторської заборгованості є господарські процеси та операції, пов'язані з виникненням, існуванням та погашенням даної заборгованості.

Об'єктами аудиту є елементи облікової політики, операції з обліку, записи в регістрах та звітності щодо розрахунків підприємства з постачальниками.

Одним із необхідних завдань аудиту є встановлення достовірності сум дебіторської і кредиторської заборгованості, відображених у фінансовій звітності.

Станом поточних розрахунків найточніше відображається рівень організації господарської і фінансової роботи, а також бухгалтерського обліку. Рациональна організація внутрішнього контролю за станом розрахунків сприяє зміцненню договірної та розрахункової дисципліни, підвищенню відповідальності за дотримання платіжної дисципліни, скороченню як дебіторської, так і кредиторської заборгованості, покращанню фінансового стану суб'єкта господарювання.

Основна мета обраної методики проведення аудиту розрахунків з постачальниками ТОВ «Дружба СВК», зводиться до встановлення об'єктивної істини про досліджуваний об'єкт.

Стратегії аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками ТОВ «Дружба СВК» розроблені відповідно до правил ISA300.

Аудит розрахунків з постачальниками ТОВ «Дружба СВК» проводився згідно з основними етапами проведення аудиту на підприємствах:

1. Підготовчий етап - ознайомлення з підприємством ТОВ «СВК Дружба», його нормативними документами, структурою та особливістю; визначення основних напрямків перевірки, підписання договору підприємства з аудиторською фірмою та планування подальших етапів;

2. проміжний етап – здійснення аудиторами поглибленої оцінки системибухгалтерського обліку та внутрішнього контролю підприємства;

3. основний етап – фізична та документальна перевірка операцій з розрахунками постачальників, перевірка фінансової звітності підприємства;

4. заключний етап - складання звіту про проведену аудиторську перевірку та аудиторського висновку про достовірність перевіреної звітності на підприємстві.

Аудит розрахунків з постачальниками та підрядниками ТОВ «Дружба СВК» відбувається у наступному порядку:

1. Перевірка стану бухгалтерського обліку, фінансової звітності та внутрішнього контролю підприємства. Це дозволяє визначити напрями подальших перевірок та облікові напрями, що потребують підвищеної уваги

щодо виявлених порушень.

2. Встановлюється відповідність між аналітичними та синтетичними даними бухгалтерського обліку та відповідність первинного обліку даним балансу.

3. Незалежно від отриманих результатів, аудитор у випадковому порядку перевіряє максимальну суму кредиторської заборгованості та досліджує договір купівлі-продажу та першоджерела.

4. Проведення розрахунків для подальшого узгодження даних обліку з фактичними даними, відображеними в головній книзі, балансі підприємства та даними аналізу поточного рахунку (порівняння залишку на початок звітного періоду, відображеного в бухгалтерському обліку).

5. Проведення інвентаризації. Реєструється залишок за попередній звітний період. Для з'ясування загальної ситуації на підприємстві аудитор використовує дані інвентаризації, проведені працівниками компанії та дані внутрішньогосподарського тестування).

6. Складання аудиторського висновку щодо достовірності даних та можливості використовувати отриману інформацію у подальших дослідженнях.

Таким чином, на підготовчому етапі аудиту підприємства проходить поглиблена оцінка системи внутрішнього контролю ТОВ «Дружба СВК».

Тестування дає змогу вивчити слабкі та сильні сторони внутрішнього контролю і системи бухгалтерського обліку ТОВ «Дружба СВК». За результатами тестування встановлюється необхідна кількість аудиторських процедур, що необхідно провести на підприємстві.

Приклад тесту внутрішнього контролю ТОВ «Дружба СВК» представлено в Додатку А.

Результати тестування перевірки стану внутрішнього контролю та системи бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками ТОВ «Дружба СВК» показують на певні недоліки в системі внутрішнього контролю підприємства. На ТОВ «Дружба СВК» за

результатами тесту внутрішнього контролю, доцільним є використання комбінованого способу аудиту.

Після проведення оцінки системи внутрішнього контролю підприємства аудиторська фірма складає програму аудиторської перевірки, де встановлює перелік необхідних аудиторських процедур.

Приклад програми аудиту розрахунків з постачальниками ТОВ «СВК Дружба» представлено в Додатку Б.

Під час проведення аудиту на підприємстві аудитор використовує наступні методики:

- Проводиться юридична оцінка укладення договору на поставку продукції, надання послуги;
- перевіряються письмові підтвердження третіх осіб;
- перевіряються облікові документи з розрахунків з постачальниками;
- застосування методи перевірки, порівняння, аналітичних процедур, документальний спосіб тощо;
- інше.

Важливим аспектом аудиту є перевірка правильності відображення зобов'язань на рахунках підприємства. Для цього перевіряється правильність складання кореспонденції рахунків. Знайомиться з бухгалтерськими книгами, призначеними для запису звірок з постачальниками та підрядниками, а також першоджерелами, на яких вони були відредаговані, встановлює достовірність рахунків-фактур постачальників та повноту обліку запасів шляхом узгодження рахунків-фактур з доданими прибутковим документом, даними складського та бухгалтерського обліку.

Наступним кроком аудитора є визначення точності формування статей балансу. Він відображає інформацію про розрахунки з постачальниками та підрядниками, проводячи порівняння залишків на початок і кінець звітної періоду з залишками у відповідній статті Форми № 1 Баланс (Звіт про фінансовий стан) з записами в головній книзі, загальному бухгалтерському та

аналітичному обліку. Також в процесі перевірки аудитором застосовувалися перехресні перевірки.

Наступний етап перевірки - це визначення точності формування статей балансу та правильності відображення інформації про розрахунки з постачальниками та підрядниками. Перевірка відбулась шляхом порівняння залишків на початок і кінець звітного періоду з залишками у відповідній статті Форми № 1 Баланс (Звіт про фінансовий стан) з записами в Головній книзі, загальному бухгалтерському і аналітичному обліку.

В ході перевірки аудитор звернув увагу на перевірку своєчасності поставок, дотримання вимог договору щодо кількості та якості поставленої продукції, прав підприємств у разі порушення договору, а також на точність і раціональність цін зазначених у договорі.

Договори та контракти купівлі-продажу були перевірені аудитором формальним способом, за змістом та арифметичним способом. Особлива увага приділялася правильності реквізитів.

Цілісність інвентарного обліку встановлюється аудитором на підприємстві шляхом зіставлення платіжних документів з даними інвентарної книги, звітів про рух матеріальних цінностей, аналітичних облікових записів розрахунків з постачальниками. Аудитор встановлює своєчасність і повноту оплати кожного рахунку-фактури, правомірність віднесення на рахунки розрахунків матеріальних цінностей, повноту оприбуткування матеріальних цінностей на балансових рахунках і субрахунках, правильність оприбуткування, оцінки та відображення в регістрах обліку невідфактурованих поставок тощо.

На завершальному етапі аудитор виявляє прострочену суму на балансі та визначає порядок амортизації такої кредиторської заборгованості та відповідність встановленим вимогам.

За такою ж схемою проводиться аудит розрахунку з підрядниками. Наприклад, перевіряючи розрахунки з будівельною компанією, яка обслуговує підприємство, аудитор встановлює наступне:

1. Законність надання таких послуг;
2. Наявність проектно-технічної документації по об'єкту;
3. Наявність договорів з підрядниками на виконання будівництва;
4. Зручність прийнятих умов розрахунку: точність нанесення ціни;
5. Реальність обсягів виконаних підрядником робіт і точність документа.

Після проведення аудиту розрахунків з постачальниками ТОВ «Дружба СВК», аудитором були виявлені наступні помилки і порушення, що знайшли відображення в табл. 3.3

Таблиця 3.3 – Помилки та порушення з обліку розрахунків з постачальниками, що були виявлені після проведення аудиту розрахунків з постачальниками ТОВ «Дружба СВК»

№	Назва порушення	Методи дослідження
1.	Відсутність деяких договорів на поставку продукції, послуг і робіт	Документальна перевірка по суті, фактична перевірка, обстеження
2.	Неналежний облік (неналежний облік, відсутність аналітичного обліку тощо).	Документальна перевірка, формальна перевірка (за формою), обстеження
3.	Неповна інформація. Присутність дописів	Документальна перевірка, фактична перевірка, формальна перевірка (за формою)
4.	Несвоєчасний розрахунок з постачальниками та підрядниками	Документальна перевірка, фактична перевірка, формальна перевірка (за формою), арифметична перевірка

На завершальному етапі аудиторської перевірки розрахунків з постачальниками в ТОВ «Дружба СВК» були складені аудиторський звіт та умовно – позитивний аудиторський висновок.

На протязі перевірки аудитором був опрацьован значний обсяг інформації, який був систематизований у вигляді робочих документів аудитора.

Умовно-позитивний висновок є позитивним результатом перевірки, але необхідно прийняти до уваги виявлені помилки та порушення з обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками, їх швидка ліквідація та

запобігання їх виникнення у майбутньому, потребує прийняття ефективних управлінських рішень з приводу обліку та контролю операцій розрахунків з постачальниками ТОВ «Дружба СВК».

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

При дослідженні питань методології обліку та аудиту розрахунків з постачальниками ТОВ «Дружба СВК» можна зробити наступні висновки.

Аналіз нормативно-законодавчої бази, наукової літератури та публікацій з обліку розрахунків з покупцями та замовниками дозволив систематизувати сутність та значення понять «Зобов'язання», «Кредиторська заборгованість», «Постачальники». Так, в першому розділі кваліфікаційної роботи:

- визначено, що для нормального функціонування суб'єктів господарської діяльності будь-якої галузі необхідно мати достовірну інформацію про фінансовий стан підприємства, в тому числі про кредиторську заборгованість, однією із найважливіших складових якої є розрахунки з постачальниками та підрядниками;

- важливість аналізу та управління кредиторською заборгованістю обумовлена їх значною часткою в поточних зобов'язаннях підприємства, їх зміни в динаміці впливають на показники платоспроможності та ліквідності підприємства;

- кредиторська заборгованість часто виникає на підприємстві через недосконалість розрахунків з постачальниками та підрядниками, недбалість працівників, шахрайство та зловживання службовими повноваженнями. Наявність значної кредиторської заборгованості на підприємстві призводить до дуже вагомих і негативних наслідків, впливаючи на порушення фінансової й розрахункової дисципліни, що в цілому негативно впливає на фінансовий стан підприємства;

- порядок і форма розрахунків між постачальником і покупцем визначаються господарським договором. Це найбільш поширена і важлива основа виникнення зобов'язань, що є основною формою реалізації товарно-грошових відносин у ринковій економіці. Правильність і контроль за його складанням – є важливим питанням внутрішнього контролю підприємства і базою для перевірки аудитором;

- документи, що створюються під час переказу, залежать від способу оплати (платіжне доручення, акредитив, інкасо, інші платіжні документи);
- розрахунки з вітчизняними постачальниками та підрядниками здійснюються на підставі документації постачальника.

В розділі розглянуті питання з фінансового обліку розрахунків з постачальниками.

У другому розділі нами були розглянуті питання з методики проведення розрахунків з постачальниками на підприємстві. Так, було виділено основна мета, завдання, предмет та об'єкт дослідження, проаналізовані джерела інформації для аудиту розрахунків з постачальниками, визначені:

- методика проведення аудиту розрахунків з постачальниками підприємства;
- послідовність проведення аудиту розрахунків з постачальниками підприємства;
- особливості внутрішнього аудиту розрахунків з постачальниками та необхідність його запровадження на підприємствах;
- типові види порушень, що можуть бути виявлені під час проведення аудиту розрахунків з постачальниками підприємства.

У третьому розділі проаналізована організація обліку та аудиту розрахунків з постачальниками підприємства.

Визначено, що ТОВ «Дружба СВК» - сільськогосподарський виробничий кооператив. Бухгалтерський облік на підприємстві регламентується законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» та П(С)БО. Ведення бухгалтерського обліку в ТОВ «Дружба СВК» регулюється Наказом про облікову політику. В наказі обумовлені певні особливості бухгалтерського обліку ТОВ «Дружба СВК». Веденням обліку в ТОВ «Дружба СВК» займається відділ бухгалтерії.

На підприємстві ТОВ «Дружба СВК» застосовується автоматизована форма обліку. Працівники відділу бухгалтерії також застосовують для обробки інформації наступні програми: MS Word, MS Excel.

Відділ бухгалтерії працює злагоджено завдяки новим автоматизованим технологіям, програмним забезпеченням та кваліфікованими працівниками відділу. Більша частина завдань, покладених на відділ бухгалтерії вирішується на більш якісному рівні та з використанням меншого часу завдяки комп'ютерним технологіям та інтегрованих на ньому програм.

Інформація про ведення обліку на підприємстві свідчить про відповідність здійснюваної господарсько-фінансової діяльності ТОВ «Дружба СВК» чинному законодавству. Прийнята система бухгалтерського обліку відповідає вимогам законодавчих і нормативних актів.

ТОВ «Дружба СВК» подає річну та квартальну фінансову звітність органам виконавчої влади, державної статистики, державної податкової служби, власникам (засновникам) відповідно до установчих документів.

Ведення податкового обліку здійснюється у вигляді збору, реєстрації податкової інформації для визначення податкової бази з податків, які ТОВ «Дружба СВК» зобов'язане сплачувати до бюджету.

Аудиторська перевірка в ТОВ «Дружба СВК» показала:

- для ознайомлення з підприємством та перевіркою розрахунків з постачальниками аудитором проводився тест внутрішнього контролю для виявлення сильних та слабких сторін організації обліку та внутрішнього контролю розрахунків з постачальниками на підприємстві;

- представлена програма аудиту розрахунків з постачальниками на підприємстві для визначення необхідних процедур перевірки на ньому;

- в ході перевірки були виявлені деякі помилки та порушення з обліку розрахунків з постачальниками.

Для удосконалення ведення обліку та аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на підприємстві ТОВ «Дружба СВК», рекомендується:

1. ввести на підприємстві посаду внутрішнього аудитора для підвищення якості внутрішнього контролю та обліку за веденням всіх операцій, у тому числі й розрахунку з постачальниками підприємства, що дозволить зменшити кількість помилок та порушень, що виникають а підприємстві;

2. запровадити положення про службу внутрішнього контролю (розкриття та закріплення функціональних обов'язків обраних суб'єктів контролю за підконтрольним об'єктом);

3. покращити систему планування на підприємстві, як функцію раціонального управління підприємством.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Господарський кодекс України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 05.03.2023)
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112
3. Цивільний кодекс України: № 435-IV від 16 січ. 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40 44. Ст. 356.
4. Закон України про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні від 01.07.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 07.03.2023)
5. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 № 2258-VIII (із змінами і доповненнями) від 19 червня 2020 року. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T172258.html (дата звернення: 10.03.2023 р.)
6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» станом на 1 березня 2014 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua> (дата звернення: 10.03.2023)
7. Про затвердження Інструкції про порядок реєстрації виданих, повернутих і використаних довіреностей на одержання цінностей: наказ Міністерства України від 16.05.96 р. № 99.
8. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (дата звернення: 12.03.2023)
9. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99> (дата звернення: 12.03.2023)
10. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова звітність". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00> (дата звернення 13.03.2023)

11. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» станом на 02.11.1999 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення: 11.03.2023)

12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» станом на 08.10.1999 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 11.03.2023)

13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» станом на 11.02.2000р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 14.03.2023)

14. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти» станом на 30.11.2001 року № 559. URL: <http://www.nibu.factor.ua>. (режим звернення 13.03.2023)

15. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» станом на 9 серпня 2013 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00> (дата звернення: 12.03.2023)

16. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 21 "Вплив змін валютних курсів", затверджений наказом МФУ від 10.08.2000 р. № 193: URL: <http://buhgalter911.com/Res/PSBO/PSBO.aspx> (дата звернення: 14.03.2023)

17. Авременко І.О. Удосконалення обліку, аналізу і аудиту розрахунків із постачальниками та підрядниками. Фінансові ринки і цінні папери. 2009.

№ 19. С. 29-33.

18. Гайдаржийська О.М., Попович О.В. Теоретичні аспекти обліку розрахунків підприємства з постачальниками та підрядниками // Мукачівський Дкпжавний Університет. 2018. №18. С. 874-878.

19. Гуцаленко Л.В., Коцупатрий М.М., Марчук У.О. Внутрішньогосподарський контроль: навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2014. 496 с.

20. Бутинець Ф.Ф., Горецька Л.Л. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах. Житомир: Рута, 2003. 544 с

21. Гнатишин Л. Б., Прокопишин О.С. Організація обліку: навч. посібник. Львів : Магнолія 2006, 2014. 432 с

22. Демченко Я.М., Прохорова В.М. Шляхи вдосконалення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Сер.: Бухгалтерський облік, контроль і аналіз. 2014. № 1. С. 96-108.

23. Дорош Н.І. Внутрішній контроль та аудит в управлінні ризиками на підприємстві. Вісник Львівської комерційної академії. Серія: Економічна. 2014. Вип. 44. С. 148–152.

24. Киян А.В., Ярсолук О.Ф. Облік і контроль розрахунків з постачальниками та підрядниками // Житомирський національний агроекологічний університет. 2015. № 9. С. 77-79. URL: <https://web.telegram.org/3ce3af54-430a-45d6-aae0-e7ba445aeaa7> (дата звернення: 05.03.2023)

25. Проскуріна Н.М. Резерв сумнівних боргів: удосконалення методики розрахунку. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Економіка. 2014. Вип. 25. С. 195–199

26. Ревизюк І.М., Калюга Є.В. Удосконалення обліку розрахунків з постачальниками. Економічні науки. 2013. № 10 (4). С. 185–187.

27. Теоретико-методологічні основи розрахунків з постачальниками та підрядниками та нормативно-законодавче регулювання. URL: https://studwood.net/2101967/buhgalterskiy_uchet_i_audit/teoretiko_metodologichni_osnovi_rozrahunkiv_postachalnikami_pidryadnikami_normativno_zakonodavche_regulyuvannya

28. Феофанов Л.К., Денисов Д.В. Методичні підходи з організації обліку та аудиту кредиторської заборгованості на підприємстві // Економічна наука. 2013. № 12. С. 65 – 68 . URL. http://www.investplan.com.ua/pdf/12_2013/18.pdf (дата звернення: 25.03.2023)

Аудиторська фірма "Лідер"

Суб'єкт господарювання ТОВ «Дружба СВК»

Період перевірки з 10 серпня 2022 року по 15 вересня 2022 року.

**ТЕСТ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З
ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТОВ «ДРУЖБА СВК»**

№	Зміст	Варіанти відповіді			Примітки
		Т а к	Ні	Інформація відсутня	
1	2	3	4	5	6
1.	Чи функції, пов'язані з закупівлями, відділені від функцій, зв'язаними із запитами, відвантаженням		+		
2.	Чи обробка рахунків-фактур і кредиторської заборгованості відділена від функції ведення головної книги		+		
3.	У випадку виходу у відпустку співробітників, в обов'язки яких входить робота з закупівлями і кредиторською заборгованістю, на виконання цих обов'язків призначають інших осіб	+			
4.	Чи доступ до комп'ютеризованих записів по постачальникам і кредиторській заборгованості обмежений тими особами, яким необхідний такий доступ у рамках службових обов'язків		+		
5.	Чи замовлення на закупівлю і прибуткові документи оформляються в порядку послідовності	+			
6.	Чи витрати, пов'язані з придбанням, підтверджуються затвердженими рахунками-фактурами й іншими додатковими документами	+			
7.	Чи ведеться аналітичний облік у розрізі кожного постачальника і підрядника	+			
8.	Чи звіряються дані журналів-ордерів по кредиторській заборгованості з даними головної книги			+	

Продовження Додатку А

№	Зміст	Варіанти відповіді			Примітки
		Так	Ні	Інформація відсутня	
1	2	3	4	5	6
9.	Чи здійснюється контроль за своєчасністю погашення кредиторської заборгованості по розрахункам з постачальниками і підрядниками		+		
10.	Чи ведеться періодична перевірка закупівельних цін особою, що не працює у відділі закупівель		+		
11.	Чи здійснюються офіційні процедури по вибору постачальників на конкурсній основі		+		
12.	Чи перевіряється арифметична точність рахунків-фактур, накладних тощо	+			

Виконав

Іванова Д.І.

Перевірила

Черкащина Т.Г.

Аудиторська фірма "Лідер"

Суб'єкт господарювання ТОВ «Дружба СВК»

Період перевірки з 10 серпня 2022 року по 15 вересня 2022 року.

Запланований ризик середній

Запланована суттєвість 10000 грн.

**ПРОГРАМА АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З
ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТОВ «ДРУЖБА СВК»**

№	Перелік аудиторських процедур	Виконавець	Період перевірки	Примітки
1	2	3	4	5
1	Перевірка відповідності облікової політики щодо розрахунків з постачальниками і підрядниками нормам діючого законодавства	Іванова Д.І.	20 серпня 2022р	
2.	Перевірка правильності класифікації і оцінки даного виду заборгованості	Черкащина Т.Г.	20 серпня 2022р	
3.	Звірка залишків по рахунку 63 за даними головної книги з залишками в облікових регістрах	Іванова Д.І.	21 серпня 2022р	
4.	Перевірка наявності і дійсності договорів купівлі-продажу	Черкащина Т.Г.	21 серпня 2022р	
5.	Перевірка дотримання строків, порядку, документального оформлення та відображення в обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками	Іванова Д.І.	23 серпня 2022р	
6	Зустрічна перевірка даних договору, документів на оплату, та інших супровідних документів з даними відображеними у аналітичному та синтетичному обліку	Іванова Д.І.	30 серпня 2022р	
7.	Перевірка правильності проведення взаємозаліку заборгованості	Черкащина Т.Г.	30 серпня 2022р	
8	Формулювання висновків за результатами аудиту	Іванова Д.І.	10 вересня 2022р	

Виконав

Іванова Д.І.

Перевірила

Черкащина Т.Г